

dálya annak, hogy ezt a követelést végrehajtásilag lefoglalja.

Há már most a jog magánjogi alanya nagynehezen a „perbizományos“ felperes segítségével ítéletet nyer is, igényéhez csak egy esetleges újabb per segítségével juthat, mert hiszen követelést a marasztalt alperesnél a „perbizományos“ adósságaiért lefoglalták.

IV. Mi történik akkor, ha a „perbizományos“ jogerős marasztaló ítéletet nyer és a megbízó közben olyan információt kap a „perbizományosról“, hogy tönkrement, hogy anyagilag megbizhatatlanná vált és így minden biztosítva arra nézve, hogy a végrehajtás során behajtható összeget neki a megbízónak ki is fogja szolgáltatni?

Nincs rá mód, hogy „perbizományost“ a végrehajtási lépések megtételében megakassza. A végrehajtást szenvedett fizetni a végrehajthatónak köteles, ez pedig nem a megbízó hitelező, hanem a „perbizományos“. Sovány vigasza a megbízónak, hogy arra az esetre, ha végrehajtható perbizományos a behajtott összeget neki ki nem szolgáltatja, büntető uton léphet fel ellene, amikor korábban semmiféle módon megakadályozni nem tudta, hogy a megbizhatatlanná vált „perbizományos“ kezeihez folyjon be a követelés.

V. Mi történik végzetül a „perbizományos“ esődjé esetén? Kétségtelen, hogy a közadós felperessége alatt érvényesített peres követelés a közadós perbizományos aktívái között fog szerepelni. Annak a bizonyítása, hogy a peresített követelés nem tömegvagyron, hanem a megbízót illeti, nemcsak hogy hosszadalmas peres elbírálást igényel, hanem problematikus kimenetelű is, mert a gyanu mindig közel fekszik, hogy a közadós ily módon akar a tömeg elől a maga részére valamit „megmenteni“.

A fentiek során kifejtettekből megállapíthatjuk, hogy a perjogi bizomány intézményének a meghonosítása és így a Curia fentebb ismertetett ítéletének gyakorlati alkalmazása olyan visszasságokra vezetne, amiket a curiai ítélet maga sem akarhat. Minden reményünk megvan arra, hogy a bírói gyakorlat rostáján meg fog akadni ez az ítélet még akkor is, ha történetesen a Curia hozta.

Dr. Katona Gábor.

Házastársak közötti alakszerűtlen adás-vétel. A Kuria P. I. 2537—1925. és 3851—1925. sz. határozatával az állandó gyakorlatra való hivatkozással kimondja, hogy a házastársak közötti közjegyzői okirat nélkül létrejött és teljeseedsbe is ment ingatlan-átruházás érvényességét a közokirat hiánya miatt, sem a házastárs, sem annak örökösei meg nem támadhatják, hanem csak a

jogaikban sértett harmadik személyek. Ez a gyakorlat a törvény rendelkezéseinek meg nem felel. A Kuria állásfoglalásának nyilvánvalóan az az alapja, hogy az 1876. évi VII. t. c. 22. §-át akként értelmezi, hogy a házastársak egymásközötti ügyleteire az alakszerűség a harmadikok érdekében van előírva, nem a szerződő felek egymásközötti viszonyára vonatkozóan. Ebben a szemléletben van az alapvető hiba. A Kuria által feltételezett célra az alakszerűség előírása a harmadikok érdekében az összejárású házastársak ellen komoly védelmet nyújtani nem alkalmas, mert hiszen a házasfelek ha erre szükségük van, könnyen gondoskodhatnak az alakszerűségnek megfelelő szerződés megkötéséről és így a harmadikok védelme érdekében ez az eszköz nem válik be. A törvénynek nem lehetett az a hivatása, hogy ezzel az eszközzel oly érdeket védjen, amely érdek védelmére ez az eszköz első látásra alkalmatlan. Az alakszerűség előírásának rációja kézenfekvően az undue influence, az illetlen befolyás meggátolása volt, — az erősebb akaratu házastárssal szemben akar a törvény védelmet nyújtani a gyengébb akaratu, befolyásolható házastárssal, amikor ennek kötelezettség vállalását a közjegyzői okirat előírásával úgy szólva a közjegyző ellenőrzése alá helyezi és ezzel akar gátat vetni a gyengébb akaratu házastárs befolyásolásának. Hogy ez a védelem a házastárs szempontjából sem teljes értékű, mert a befolyásolás rendszerint nem a közjegyző jelenlétében történik és a közjegyző elé már csak a preparált felek jutnak, más lapra tartozó kérdés. Minden körülmények között ezt a bár kisebb értékű védelmet akarta a törvény, a házastársak egymásközötti viszonyában a házasfeleknek nyújtani. A házastársak egymáselleni védelmének intencióját diskutálja ki a Kuria gyakorlata a törvényből. De épp ily kevésbé helytálló és a dogmatikus kritikát nem bírja el az ítéletek egy másik érve. Az ítéletek ugyanis arra is hivatkoznak, hogy a házastársak a szerződés alakszerűtlen megkötésében rejlő saját tényükkel szemben nem opponálhatnak. A saját tényre állapított érvelés annyiban sántít és következetlen, hogy gyakorlatunk a házastárs alakszerűtlen elkötelezésére támasztott átruházási igényt a szerződés alakszerűtlensége okából elutasítja, holott a saját tény itt is fennforog és ha a saját ténynek kötéreje volna, úgy ennek következeit itt is le kellene vonni. Az alakszerűtlen szerződés megkötésének első saját tényére rákövetkező tényleges teljesítés második saját tényére azért nem lehet hivatkozni, mert ily hivatkozás csak akkor állana meg, ha van oly szabály, hogy a teljesítés az alakszerűség hiányát pótolja. A házastársak ügyleteire azonban ily szabály nincs. A saját tényre való hivatkozás azonkívül teljesen szem elől téveszti a kogens jogszabály alapvető jogi természetét. A kogens jogszabálynak értelme épen az, hogy a felek ténykedései a kogens jogszabály ellenében nem idézik elő a tervbe vett joghatásokat. A saját tényre alapított érvelés csak azon határig lehet helytálló, amíg kogens jogszabályokkal összeütközésbe nem jut. A kogens jogszabály hivatása épen az, hogy a félnek önmaga ellen a saját ténye ellen is védelmet nyújtson és mentesítse őt, a saját tényéből a kogens jogszabály nélkül reááramló következtésektől. Nincs tehát helytálló alapja a saját tényre alapított érvelésnek, amikor kogens jogszabály tagadja meg a saját tény jogi kötelező erejét. Már pedig a házastársakra előírt szerződési alakszerűség kétségtelenül kogens jogszabály. A Kuria gyakorlata annyiban mentes az önellenmondástól, hogy a közjegyzői alakszerűségi szabályt nem fogja fel kogens jogszabályként, de épen ebben a felfogásban van a hiba gyökere és ez idézi elő a gyakorlat helytelen álláspontját. Az 1886. évi VII. t. c. 22. §-ának kogens jellege

következik abból, hogy a törvény a közjegyzői okiratot a jogügylet érvényességének előfeltételéül teszi. A jogügylet tehát, ha nincs közjegyzői okiratban foglalva, érvényesen létre sem jött, ép ily kevéssé, mintahogy nem kötelező ma már a szóbeli ingatlan-átruházás és e téréen sem lehet hivatkozni a szóbeli lekötöztetésben rejlő saját tényre. Hogy arra vonatkozóan pedig, hogy a házastársakra előírt közjegyzői okirati kényszer nem csupán harmadikok, hanem a házastársak érdekében is állított fel, a jogász communis opinio igazolására az irodalmi nézetek egyenkénti összeállítás helyett utalunk Raffay Magánjogi kézikönyvére (3. kiadás, I. kötet, 492. lap, 1. jegyzet).

A saját tény ható erejére, illetve e hatóerő korlátaira idézzük Andre Weissnek, a híres francia nemzetközi jogásznak, klasszikus szabadsággal fogalmazott mondatát. Le principe de l'autonomie ne s'applique donc, que dans la mesure, ou la volonté des parties est souveraine. (Ma nuel du droit international privé 114. lap.) B. S.

A valorizáció kezdő időpontja. A Kuria gyakorlata állandó, de már következetesnek mondható fejlődéssel szabadulni igyekszik mindazon, a dolog lényegét nem érintő elméleti mankóktól, amelyekkel a kezdődő valorizációs gyakorlat szívesen támasztotta alá a valorizációs álláspontot. Kialakultnak mondható a gyakorlatban az a legtöbb tanács ítéleteiben visszatérő tétel, hogy a késedelem nem előfeltétele a valorizációnak, mindinkább hangsúlyozást nyer, hogy a valorizáció megítélésénél a főszempont a pénzromlás terhének méltányos megosztása, annyira, hogy egyik-másik ítélet szinte már szabályként emlegeti a valorizáció megosztását, amellyel szemben csak külön indokolttság alapján foghat helyet a teljes valorizáció. Kétségtelen, hogy a valorizációs javaslat, amelynek valorizációellenes rendelkezései helyes gyakorlati ösztönrel a Kuria judicaturájára nem voltak befolyással, egy ponton mégis lényeges tisztázást hozott, amikor a valorizáció fő feladatául a kötelelem keletkezése óta bekövetkezett pénzromlás kiegyenlítését tekinti. A Kuria gyakorlatában a legtarkább képet épen azon a területen találjuk, hogy mely időponttól kezdődjék a követelések valorizálása. A nagyjában egységes gyakorlat ezen a területen mutatja a legnagyobb tarkaságot. A valorizációs javaslat előbb ömlített elvi tisztázottsága a gyakorlatnak szabályként a részleges valorizáció melletti állásfoglalása, amely lehetővé teszi, hogy az összes körülmények méltányos vizsgálatával a valorizációnak az a kulcs állapíttassék meg, amely az eset körülményeinek legjobban megfelel, sűrűtővé teszik, hogy a valorizációs gyakorlat egységességét, a valorizáció kezdőpontja tekintetében is megteremtse a Kuria. A kezdő időpontul a bírói gyakorlatban sűrű változatban elfogadott mechanikus támaszpontok a valorizációs méltányossággal sehogyan sem egyeztethek össze. Egyetlen igazságos alap kínálkozik a gyakorlat egységésítésére és pedig, hogy a pénzromlás teljes időtartama vételessék figyelembe, vagyis a követelés keletkezése óta beállott értékcsökkenés. Ami méltányosság az adós javára gyakorlandó, arra elégséges teret nyújt a valorizációs kulcs megállapítása. Meg kell szünni annak a szinte kockaszerű eljárásnak, hogy egy látszólagosan magas valorizációs kulcs is valójában csak egy töredék valorizációt jelentsen, annak folytán, hogy a valorizáció kezdő időpontját túl késői momentumhoz fűzi.

Ha a Kuria a kezdő időpont tekintetében egységes álláspontra fog hejyezkedni, meg fog szünni az a nyomasztó helyzet, amely a kezdő időpont bizonytalansága folytán ma tájékozatlanságban hagyja a feleket és nem kapnak a felek bizom zsinórmér-